

E-learning

Autor : Zbigniew Giurko

Gliwice 2008

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE

Wstęp

Edukacja na odległość została po raz pierwszy wykorzystana już ponad 300 lat temu, kiedy w 1700 roku w USA pojawiło się w prasie ogłoszenie o nauczaniu na odległość.¹ Dzisiaj ogromny rozwój nowoczesnych technologii sprawił, że edukacja na odległość zaczyna odgrywać coraz większe znaczenie. Przez okres 300 lat ewoluowała od kursów korespondencyjnych, przez telewizję edukacyjną, po multimedialne i interaktywne kursy wykorzystujące najnowsze technologie.

Edukacja na odległość wymaga całkowicie odmiennego podejścia do procesu edukacji zarówno ze strony nauczyciela jak i ucznia. Opiera się ona w większym stopniu na samokształceniu w oparciu o dostarczone materiały oraz przy współpracy z nauczycielem. O przebiegu procesu kształcenia w większym stopniu decyduje sam uczeń, a w mniejszym nauczyciel.

Nauka najczęściej polega na przyswajaniu wiedzy z materiałów dydaktycznych podzielonych na moduły. Moduł taki zazwyczaj tworzony jest jako tekst uzupełniony o ilustracje, animacje, dźwięk, testy itp.

Nierzadko proces dydaktyczny wspomagany jest konsultacjami z nauczycielem w postaci wideo lub telekonferencji, czatów, forum czy po prostu przy wykorzystaniu poczty elektronicznej.

Początkowo systemy wspomagające naukę na odległość miały charakter asynchroniczny – uczeń miał dostęp do materiałów edukacyjnych, ale nie miał kontaktu z nauczycielem, jak to ma miejsce przy tradycyjnym sposobie nauczania. Szybsze łącza oraz komputery sprawiły, że powstały rozwiązania synchroniczne, umożliwiające prowadzenie zajęć na żywo na zasadzie tele lub wideokonferencji, wykorzystujące tzw. wirtualne tablice, chaty itp. Oba rozwiązania mają swoje wady i zalety. Kursy synchroniczne są podobne do tradycyjnego sposobu nauczania, dzięki czemu uczeń może brać czynny udział w zajęciach, jednak minusem jest to, że wszyscy muszą w tym samym czasie uczestniczyć w lekcji oraz bardzo duży koszt takich systemów. Wykorzystując rozwiązania asynchroniczne, kursanci mogą korzystać z materiałów w dogodnym dla siebie czasie, a uzupełnienie o możliwość konsultacji z nauczycielem, udziału w dyskusjach pozwala osiągnąć tzw. złoty środek.

Definicja edukacji na odległość

W literaturze anglosaskiej naprzemiennie korzysta się z dwóch określeń: „distance learning” oraz „distance education”. Według czasopisma „Wirtualna Edukacja” „nauczanie na odległość jest to metoda prowadzenia procesu dydaktycznego w warunkach, gdy nauczyciele i uczniowie (studenci) są od siebie (czasami znacznie) oddaleni i nie znajdują się w tym samym miejscu, stosując do przekazywania informacji oprócz tradycyjnych sposobów komunikowania się również współczesne, bardzo nowoczesne technologie telekomunikacyjne przesyłając: głos, wideo, komputerowe dane oraz materiały drukowane. Współczesne technologie umożliwiają również bezpośredni kontakt w czasie rzeczywistym pomiędzy nauczycielem, a uczniem za pomocą audio- lub wideokonferencji, niezależnie od odległości jaka ich dzieli.”²

Edukacja na odległość jest pojęciem bardzo ogólnym pasującym równie dobrze do kursu korespondencyjnego sprzed 300 lat co do zaawansowanych kursów multimedialnych internetowych. Należałoby więc znaleźć pojęcie bardziej odpowiednie do omawianego problemu. Pojęciem takim jest e-learning.

„E-learning rozumiany jest jako nauczanie na odległość za pośrednictwem mediów elektronicznych. Jest to interaktywna metoda kształcenia, w której zastosowanie znajdują najnowsze osiągnięcia technologii informatycznej, a przekaz treści nauczania oraz innych informacji odbywa się głównie przez Internet i sieci komputerowe LAN, często z wykorzystaniem materiałów audio- wideo oraz płyt CD”³.

1 Wirtualna Edukacja <http://lutf.ieee.org/we/002.html> - informacja z dnia 18.01.2008r.

2 Wirtualna Edukacja <http://lutf.ieee.org/we/003.html> - informacja z dnia 07.06.2007r.

3 A. Siemińska-Łosko: „Interakcje w e-learningu”. II Krajowa Konferencja Naukowa „Nowe technologie w kształceniu na odległość”. Materiały konferencyjne Koszalin – Osieki 2006, s.147.

E-learning

E-learning jest szczególnym rodzajem edukacji na odległość wykorzystującym nowoczesne technologie zarówno w procesie przygotowania materiałów dydaktycznych, jak również samym procesie nauczania oraz oceniania.

Rozróżnia się bardzo wiele form e-learningu. Samych kryteriów podziału e-learning'u jest niemało.

Do głównych kryteriów podziału e-learningu należą :

- Ze względu na czas dostępu :
  - tryb synchroniczny – nauczanie odbywa się w czasie rzeczywistym, przy wykorzystaniu elektronicznych środków komunikacji,
  - tryb asynchroniczny – nauczanie odbywa się w dowolnym czasie, bez obecności nauczyciela.
- Ze względu na medium :
  - kursy radiowe i telewizyjne,
  - kursy internetowe,
  - kursy na płytach CD, DVD.
- Ze względu na stosunek do klasycznej metody nauki :
  - kursy uzupełniające tradycyjną naukę,
  - kursy zastępujące tradycyjną naukę.⁴

Form e-learningu jest sporo, a jeszcze więcej jest metod ich wykorzystania. Bez względu na formę i metody e-learning ma pewne stałe wady i zalety.

Z jednej strony pozwala przekroczyć barierę czasu i przestrzeni umożliwiając udział w kursie osobom z najdalszych zakątków Ziemi (i nie tylko) i (lub) w dowolnym, najdogodniejszym dla nich czasie. Pozwala edukować się osobom niepełnosprawnym, zapracowanym, niemającym czasu lub możliwości. Pozwala zminimalizować koszty szkoleń, a więc także ich cenę, może być kierowany do bardzo dużej grupy odbiorców, właściwie bez określonego limitu.

Do wad tej metody nauczania można zaliczyć negatywne skutki socjalne. Brak kontaktu z kolegami, koleżankami z kursu, zastąpienie bezpośredniego kontaktu z drugim człowiekiem. Inną wadą może być konieczność posiadania odpowiedniego sprzętu, najczęściej komputera przez kursanta oraz duża rola samodyscypliny w procesie nauczania.

Opisana edukacja na odległość jest konsekwencją rozwoju nowoczesnych technologii, niesie ze sobą duże możliwości, ale także zagrożenia. Brak bariery czasu i przestrzeni oraz inne zalety wydają się przeważać nad koniecznością dużej samodyscypliny ze strony uczących oraz konieczności zakupu sprzętu i szybkiego dostępu do Internetu oraz innymi barierami.

Sam proces nauczania na odległość można podzielić na dwa procesy : proces nauczania oraz proces zarządzania i przygotowania szkoleń. Oba procesy są równie ważne i tylko połączenie obu, czyli także dużego, czynnego udziału uczącego może przynieść zamierzony efekt.

---

4 A. Wodecki , *Po co e-learning na uczelni? w „e-edukacja.net”*, red. M. Dąbrowski, M. Zając, Materiały z III ogólnopolskiej konferencji „Rozwój e-edukacji w ekonomicznym szkolnictwie wyższym”, Warszawa 2007.s. 2.